Verdiepingsinterview fraudetoets ontwerpwetgeving nieuwe financiering kinderopvangtoeslag

6-10-2015
Respondenten: [redacted] (OM)
Door: [redacted] (FP) en [redacted] (FIOD)

1) Risico's omtrent wetgeving

Risico: ouders betalen eigen bijdrage niet of te laat.

- De KOI's hebben allerlei kosten die ze al moeten maken. Er zullen vele uitzonderingen op komen door DUO om te KOI-branche toch overeind te houden. Als uitbetaling belangrijker wordt dan controle, is er het risico dat er onvoldoende gecontroleerd wordt op rechtmatigheid.
- KOI's kunnen in zo'n situatie ook proberen te doen alsof ouders niet hebben betaald.

Risico: t-2 als inkomen gebruiken lokt mogelijk fraude/oneigenlijk gebruik uit

- Hoe gaat het wanneer t=0 hoger uitvalt dan t-2?
- Hoe ga je corrigeren? Hoe ga je terugvorderen? Wie is hier aansprakelijk?
- T-2 als grondslag kan een incentive zijn om al jaren voorafgaand iets met inkomen te doen om het zo laag mogelijk te laten uitvallen, bijvoorbeeld winsten laten uitkeren, bonussen later laten uitbetalen.

Risico: geen goede inzage in gegevens

- Factureren bij Duo in portemonnee moeten opvraagbaar zijn door de belastingdienst.
- Bij de gastouder moet je check neerleggen, hebben er belang bij dat de urendeclaraties kloppen.
- Moet een wettelijke regeling voor komen. Facturen in de aangifte IB. Vooraf ingevuld door gastouder.
- Gastouders moeten geld wat wordt verdiend moet bij de belastingdienst worden opgegeven. Wordt nu nog niet gedaan.
- Wordt nu nog niet op gecontroleerd. Gastouders inschrijven in register, dan kan belastingdienst hier specifiek op controleren.

2) Risico's omtrent doelgroep

Risico: samenspanning blijft mogelijk in het nieuwe systeem.

- Voor de individuele fraudeur heeft het systeem nu barrières ingericht. Ouders of KOI's kunnen niet zelfstandig frauderen, er is medewerking nodig van beide partijen.
- Maar samenspanning blijft mogelijk, kasrondjes blijven mogelijk. Het is niet duidelijk of ouderbijdrage echt door de ouders is betaald of dat KOI's de ouderbijdrage aan de ouders geven (bijv. contant) en dat de ouders de ouderbijdrage vervolgens aan DUO overmaken.
  Hiervoor is betere controle nodig dat opvang daadwerkelijk heeft plaatsgevonden.
  Risico professionele fraude: laat Bulgaar naar NL komen. Je laat een bankrekening openen, bsn nummers, ook voor kinderen. Dan naar KOI. Je hebt alle gegevens. Een rondje van financiering maken. Identiteitsfraude.

Risico: gastouderbureaus geven geen of beperkt inkomensbelasting op bij de belastingdienst.

- Wanneer gastouders verdiende geld ook zouden opgeven bij Belastingdienst (wat zij wel verplicht zijn maar nauwelijks doen) zou dit een drempel opwerpen voor fraude. Dan zou een barrière worden opgeworpen voor de kasrondjes.

- Dit zou je moeten automatiseren. Bij gastouderopvang wil de GOB een hap krijgen uit de kinderopvangtoeslag én de belastingdienst moet dan een deel krijgen.
- Stel: 2 ouderparen passen op elkaars kinderen. Als je hier belasting over moet betalen houdt je minder over als ouder en wordt deze 'truc' dus minder aantrekkelijk. Stel: je ontvangt als gastouder 10.000, hiervan wil het gastouderbureau (als vergoeding voor meewerken aan fraude) 5.000 (50%), 3.500 (35%) moet naar de belasting, je moet een eigen bijdrage van 1.000 betalen. Dan houd je slechts 500 euro over en heb je veel administratieve lasten, de truc wordt dus minder aantrekkelijk.
- Hoe kan je dit regelen? De facturen die bij DUO in het betaalportaal komen moeten automatisch een-op-een in de aangifte IB komen. Het GOB heeft dan een incentive om de urenadministratie kloppend te laten zijn; meer uren opgeven betekent immers meer belasting.

Risico: digibetisme van vraagouders werkt misbruik van hen in de hand.

- Naïeve mensen geven makkelijker hun DigiD/BSN nummer, kwaadwillende mensen kunnen zich daar tussen plaatsen als 'adviseurs'.
- Zal er nog een analoge mogelijkheid blijven? Een analoog loket? Regeling bedacht door digitale bekwame mensen. Groepen in samenleving die dit niet kunnen. Buitenlanders, vluchtelingen, kunnen die dat? Voor een deel niet. Laag IQ groep Nederlanders.
- Wetgeving wordt bedacht door mensen die goed met digitale omgevingen kunnen omgaan, maar er zijn groepen in de samenleving die hier minder handig in zijn, bijvoorbeeld de stroom vluchtelingen die niet digitaal onderlegd zijn, 15% van de bevolking is laagbekwaam qua computers. KOI's kunnen hier in het nieuwe systeem gebruik van maken. Er speelt het risico dat de ouderbijdrage niet betaald zal worden door de ouder zelf.
- Identiteitsfraude is een risico. Niet iedereen weet wat een digid is, wat anderen hiermee kunnen.
- Qua controle: kijk naar het postadres. Waar komt de post voor de vraagouders? Bij de KOI? Dat zou een signaal zijn dat er iets aan de hand is.

3) Risico's omtrent toezicht en handhaving

Risico: nieuwe toezichthouder heeft onvoldoende bestuurlijke sanctiemogelijkheden.

- Toezichthouder moet ook een sanctiemodel hebben, toezichthouder moet zelf boetes kunnen opleggen.
- Tussen de toezichthouder en OM moet een verplicht overlegmoment worden ingeregeld.
- Toezichthouder moet verschillende deelnemersgroepen kunnen bestraffen: de vraagouders, gastouderbureau, gastouders en KOI's.

Risico: DUO heeft onvoldoende mogelijkheden tot terugvordering.

- Hoe gaat DUO geld terugvorderen? Kan DUO het verreken met belastingen, ander soort uitkeringen of subsidies?

Risico: overgang naar een nieuw systeem, overdragen van gegevens.

- Aanslagen uit het laatste jaar van het oude systeem kan Belastingdienst mogelijk niet meer verrekenen met andere toeslagen?
- Wordt overdracht van "zwarte lijsten" geregeld?

Risico: slechts papieren controle

- Bij DUO komt vraag en aanbod samen in de factureren. Anders dan nu, nu zie je enkel vraagkant. Dat is positief tov situatie nu.
- Echter, fysieke controle is manier om echt te checken wat er aan kinderopvang geleverd wordt.

- Gastouder en bureau als voorbeeld. 5 kinderen max. per gastouder. Max. 200 uur als er meer uren zijn of iets ander de grens. Dan check op wat er gebeurt.